

15.10.2008,
TARK. 30.8.2010

VELKUAN KUNTA

Velkuanmaan osayleiskaava

Rakennushistoriallinen selvitys

15.10.2008, TARK. 30.8.2010

Pöyry Environment Oy

Esipuhe

Tämä rakennushistoriallinen selvitys käsittää Velkuanmaan vanhan rakennuskannan valokuvausten, luetteloinnin ja arvottamisen yleiskaavan tarkistusta varten sekä lyhyen kuvauksen Velkuanmaan rakennus- ja maisemahistoriasta. Työ pohjautuu Elina Pursimon vuosina 1992-1993 tekemään rakennuskannan inventointiin ja siinä yhteydessä laatimiin Museoviraston inventointikortteihin. Lisäksi inventointi perustuu Hanna Partasen vuonna 2006 tekemään inventoinnin täydennykseen. Maisemahistorian osalta selvitys perustuu Sanna Kupilan vuonna 1995 laatimaan Velkuan maisemahistorialliseen selvitykseen.

Alueella oleva vanha rakennuskanta on valokuvattu ja käyty läpi vuonna 2008 Velkuanmaan osayleiskaavan laadinnan yhteydessä.

Velkuanmaan säilynyt rakennuskanta ja maisema muodostavat yhdessä kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ja hyvin säilyneen kokonaisuuden. Alueen rakennustoiminta on ollut 1940-luvun jälkeä vähäistä rantojen lomarakentamista lukuun ottamatta. Vanhaa rakennuskantaa ei myöskään ole laajalti purettu. Alueen kulttuurimaisema on säilynyt suhteellisen muuttumattomana, koska alueella on edelleen maatalouselinkeinoja harjoittavia maatiloja.

Eräänä tavoitteena nyt laadittavassa osayleiskaavassa on ollut rakennussuojelumääräysten selkeyttäminen. Tässä selvityksessä alueen suojeltavat rakennukset on yksilöity vuoden 1995 yleiskaavaa tarkemmin. Vuoden 1995 yleiskaavaan verrattuna alueelta on löydetty myös joitakin suojelutavoitteiden piiriin otettavia rakennuksia lisää.

Selvityksessä on esitetty osayleiskaavan suojelumääräysten porrastamista sitovuudeltaan kahdentasoisiksi. Tavoitteena ei ole ollut suojelumääräysten tiukentaminen, vaan määräysten tarkoituksenmukaisuus rakennuskohteiden mukaan. Alueella on runsaasti kunnostusta kaipaavia, vanhoja asuinrakennuksia tyhjillään ja todellisessa häviämisaarassa. Tämän takia Velkuanmaan osayleiskaavan suojelumääräyksissä päähuomio on rakennusten säilyttämisessä, ja liian tiukasti rakennusten käyttöä ja kunnostusta ohjaavia suojelumääräyksiä on vältetty.

Turussa 15.10.2008

Mirko Laurinen
Pöyry Environment Oy

TARK. Laura Hietakorpi 30.8.2010
Pöyry Finland Oy (ent. Pöyry Environment Oy)

Sisällysluettelo

Esipuhe

1.1	Velkuanmaan asutus- ja rakennushistoria.....	4
1.2	Velkuanmaan maisemahistoria.....	5
1.3	Rakennusten suojeluperusteet, ehdotetut suojelumerkinnot.....	7
1.4	Rakennuskantaluettelo.....	8
1.5	Inventointikortit.....	11
	- Pohjakylä	
	- Tiurla	
	- Krööpilä	

1.1 Velkuanmaan asutus- ja rakennushistoria

Velkuanmaa on ollut asutettu keskiajalta saakka. Velkuanmaan asutusta koskevat varhaisimmat maininnat ovat peräisin vuoden 1540 veroluetteloista. Vuoden 1540 maakirjassa mainitaan Velkuan kylät Valcko, Middelby ja Norreby. Näistä vanhoista kylistä ovat kylien yhdistymisen ja häviämisen kautta syntyneet nykyiset Velkuanmaan maarekisterikylät Tiurla, Krööpilä ja Pohjakylä. Valckon kylä, josta Velkuan kunta on saanut nimensä, tunnetaan nykyisin Tiurlan kylänä.

Velkuassa on ollut 19 kantataloa, joista kaikki Velkuanmaan olevat tilat on lohkottu. Velkuanmaalla kantataloista on sijainnut Lalli, Pohjatalo, Hunkkila, Vaihela, Krööpilä, Tiurla, Heikintalo ja Honka. Näistä kantataloista nykyisin jäljellä ovat Lalli, Hunkkila, Vaihela ja Honka.

Alueen kylissä suoritettiin isojako v. 1779-1808. Alueen asutuksen sijoittumiseen isojaolla ei ollut kovinkaan suurta merkitystä, koska kaikki kantatalot sijaitsivat jo silloin nykyisillä paikoillaan. Enemmän Velkuanmaan asutukseen vaikutti torppariastutuksen syntyminen. Torppariasutusta Velkuanmaahan alkoi syntyä 1700-luvun lopulta lähtien. Palvan meritaistelun (1808) jälkeen laadituissa asiakirjoissa mainitaan alueen torpista mm. Krööpilän torppa Hypyri ja Hunkkilan Nänin torppa.

Velkuan kunnan ja Velkuanmaan asukasluku saavutti huippunsa 1800-luvun lopulla, jolloin torppari- ja mäkitupalaisasutus kunnassa oli laajimmillaan. Velkuan asukasmäärä 1910-luvulla oli noin 600 henkilöä.

Torppari-, mäkitupalais- ja itsellisasutuksen erityispiirteenä Velkuanmaalle syntyi saaren eteläosaan Velkuankaupungiksi nimetty alue. 1870-luvulla alue käsitti yli 20 asuinrakennusta. Alue sai osittain leikkimielisen nimensä asuinrakennusten ja maapalstojen säännöllisen sijoittelun perusteella. Velkuankaupungin teitä on aikoinaan kutsuttu jopa kaduiksi (Pitkäkatu, Klapinhakkaajankatu). Alueella asui runsaasti käsityöläisiä, ja esim. Krinttilän torpassa on tuolloin pidetty kaupan haaraliikettä.

Kantatiloja lukuun ottamatta alueella olevia asuintiloja on kutsuttu yleisesti torpiksi, olivatpa nämä sitten torppia, mäkitupia tai itsellisiä tiloja. Torppien viljely- ja metsäala oli pääsääntöisesti kooltaan alle kaksi hehtaaria. Torpparilain myötä pääosa Velkuanmaan torpista itsenäistyi 1920- ja 1930-luvuilla. Velkuanmaan asukasluku kääntyi laskuun 1940-luvulla väestön muuttaessa kaupunkeihin.

Velkuanmaan kantatalot Lalli, Hunkkila, Vaihela ja Honka ovat sijoittuneet saaren itäpuolelle joko maasto-olosuhteiden tai pienilmaston takia. Velkuanmaalle on ollut tyypillistä myös rakennusten siirtäminen; mm. Taarlahden, Ulonkarin, Savilahden ja Merirannan asuinrakennukset ovat nykyiselle paikalleen siirrettyjä rakennuksia. Talousrakennuksia (hirsirakenteisia aittoja ja venevajoja) on siirrelty sitäkin enemmän.

Pohjakylän kylä käsittää Velkuanmaan pohjois- ja keskiosaa. Kylän kantataloista jäljellä ovat Lalli, Vaihela ja Hunkkila. Näistä Hunkkilan rakennuskanta on korvautunut 1960-luvun jälkeen uudella rakennuskannalla. Lallin ja Vaihelan talouskeskukset sijaitsevat maisemallisesti näkyvillä paikoilla ja niiden vanha rakennuskanta on pääasiassa hyvin säilynyttä. Kantataloihin kuuluneista tuulimyllyistä jäljellä on enää Lallin v. 1846 rakennettu tuulimylly. Pohjakylän torpista jäljellä ovat mm. Kotiranta ja Kiviranta.

Tiurlan kylä käsittää Velkuanmaan keski- ja eteläosaa. Kylän vanhoista kantataloista jäljellä on Honka, jonka päärakennus on rakennettu palaneen tilalle vuonna 1876. Kylän torpista jäljellä on Taatti (Taatinlaakso), joka on myös kylän vanhin säilynyt rakennus. Kylän rakennuksista maisemallisesti merkittävin on Hongan päärakennus. Muita kylän hyvin säilyneitä rakennuksia ovat mm. Mattilan ja Niitynperän alun perin vanhanväen asuinrakennuksiksi tarkoitettut rakennukset.

Krööpilän kylä sijaitsee Velkuanmaan saaren eteläosassa. Kylä on muodostunut jo tuhoutuneesta Krööpilän kantatalosta ja sille kuuluneista torpista. Krööpilän talosta tuli 1600-luvun alkupuolella Velkuan ainoa kartanoluonteinen tila, säteri. Krööpilän tila hävisi 1920-luvulla ja sen rakennusten osia käytettiin mm. nykyisten Pohjolan ja Merirannan yksittäistupien, Palvaan 1950-luvulla siirretyn ns. Tiurlan alakoulun sekä sittemmin jo palaneen ja uudelleen rakennetun Manilan talon rakentamiseen. Säilyneitä Krööpilän kylän rakennuskohteita ovat mm. Savilahti, Lepola ja Krinttilä. Vanhin säilynyt rakennuskohde on Krinttilä.

Tyypillisin asuinrakennuksen muoto Velkuanmaalla on suhteellisen kapearunkoinen paritupa. Kantatilojen säilyneet päärakennukset (Vaihela, Honka) ovat näistä suurennettuja versioita. Lallin päärakennus on pohjakaavaltaan ja kattomuodoltaan Velkualla harvinainen. Rakennukset ovat Velkuanmaalla pääasiassa punamullattuja ja satulakattoisia. Koristeaihiaina rakennuksissa ovat tyypillisesti valkoiset nurkkalaudat ja välipohjan sijainnin osoittava jakolauta. Velkuanmaan asuinrakennusten erityinen piirre on monesti koristeellinen ikkunoiden puitejako ja koristeellinen kuisti. Kantatilojen päärakennukset sijaitsevat näkyvillä paikoilla ja korkeissa maastonkohdissa.

Pienemmät asuinrakennukset (torpat, vanhanväenväen asunnot ja tuvat) ovat Velkuanmaalla ilmeeltään monimuotoisempia, mm. yksitupaisia pieniä mökkejä. Useimpiin asuinrakennuksiin on pihapiirissä liittynyt navetta tai kanala sekä puuvaja. Rakennuksina erityisen huomattavia kivinavettoja Velkuanmaalla ei esiinny, vaan navetat ovat olleet sementtitiilisiä käyttörakennuksia.

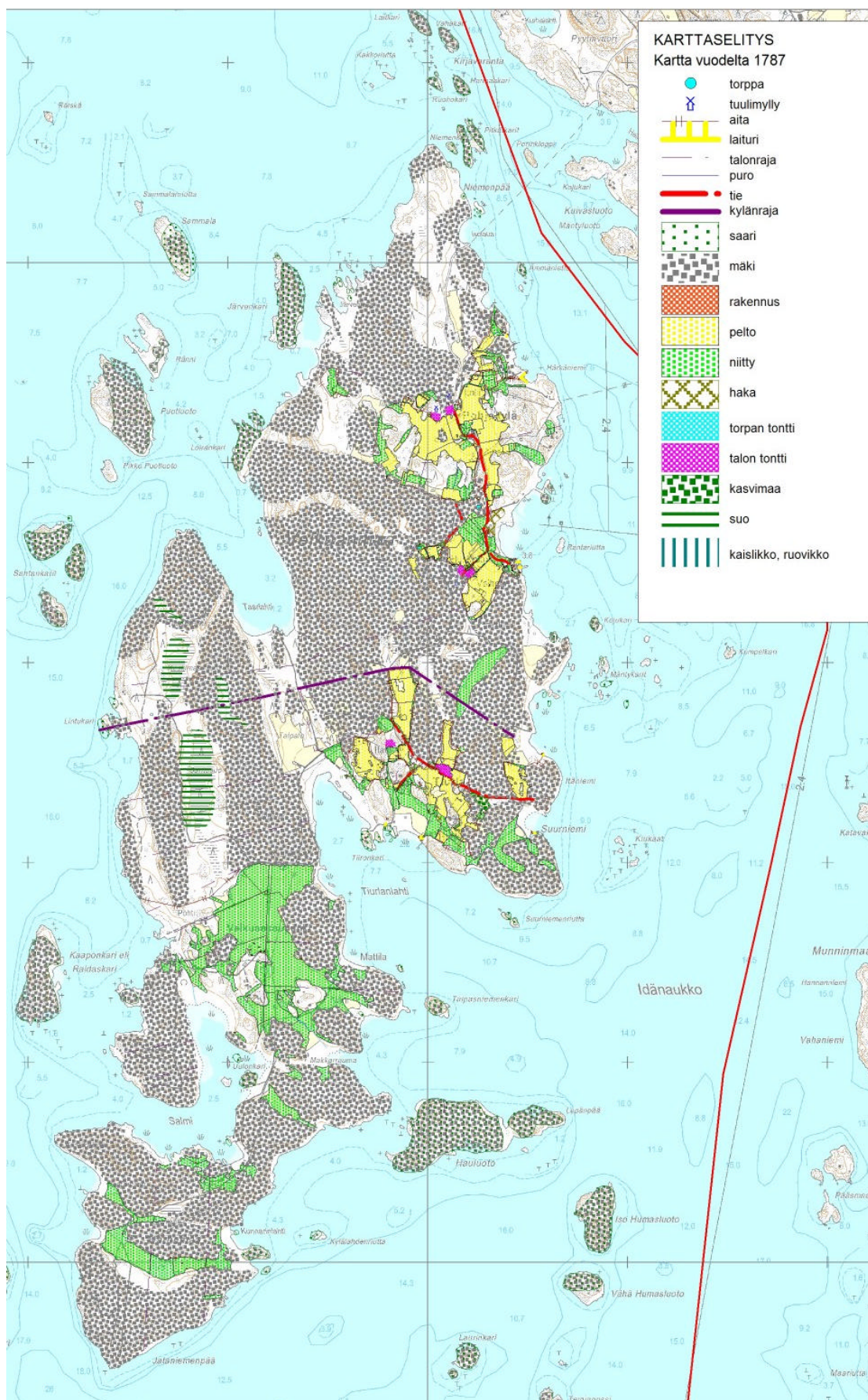
1.2 Velkuanmaan maisemahistoria

Pääasialliset historialliset elinkeinot Velkuanmaalla ovat olleet maanviljelys ja kalastus. Em. elinkeinojen harjoittaminen näkyy Velkuanmaalla laajahkoina peltoaukioina ja rantojen jo pääasiassa käytöstä pois jääneinä ”rantahuoneina” ja muina rantarakennuksina. Tuulimyllyjä Velkuanmaalla on säilynyt yksi, vanhoja aittoja ja riihiä on säilynyt useampia.

Suuri osa alueen jo ennen isojakoa raivatuista pelloista on edelleen viljelyskäytössä. Vanhojen karttojen (1779-1832) pohjalta tehdystä kartta-analyysistä (Sanna Kupila) ilmenee mm. aikakauden peltojen, niittyjen, hakamaiden ja arvokkaiden rakennusten sijainti. Vanhimmat ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaimmat pellot Velkuanmaalla ovat Pohjakylässä Lallin-Vaihelan alueella sekä nykyisen Hongan tilan lähistöllä. Peltojen reunoille ja ranta-alueille ovat sijoittuneet niityt. Myös entisen Velkuankaupungin alue on toiminut 1700/1800-lukujen taitteissa niittynä. Velkuanmaalla on jäljellä myös paljon kallioisten alueiden väliin jääviä pieniä peltoja ja -niittyjä, jotka osaltaan rikastuttavat alueen maisemakuvaa.

Vanhoja ja säilyneitä rakennuspaikkoja kartta-analyysin perusteella ovat nykyiset Lallin ja Vaihelan rakennuspaikat. Vanhoja tieyhteyksiä ovat Lallista Vaihelan rantaan johtava tie sekä Tiurlassa Velkuanmaantieltä kohti Suurniemeä johtava tieyhteys. Velkuanmaan tiet ovat edelleen sorapintaisia.

Muita Velkuanmaan nykyiseen maisemaan vaikuttaneita tekijöitä ovat mm. maan kohoaminen, jonka myötä Martinmaa on liittynyt Velkuanmaan pääsaareen. Alueen lahdet ovat kasvamassa umpeen ja ruovikoituneet, koska kaislikoiden niittäminen rehuksi loppui 1900-luvun alussa. Karjatalouden jäljiltä Velkuanmaalla on kuitenkin edelleen jäljellä kolme perinnemaisemaksi luokiteltavaa, pienialaista maisemakohdetta.

Kuva: vuoden 1787 maankäyttö Velkuanmaalla. Sanna Kupila, 1995.

1.3 Rakennusten suojeluperusteet, ehdotetut kaavamerkinnot

Rakennukset on arvotettu ja niiden suojelutarve on määritelty perustuen mm. Museoviraston inventointikorteissa esitettyihin arvotus- ja suojeluperusteisiin. Arvotusperusteet ovat

- maisemallinen (M)
- historiallinen (H)
- rakennushistoriallinen (R)

Yleisin arvotus- ja suojeluperuste alueella on maisemallinen (M). Luokkaan kuuluvat mm. rakennusten pihapiirien yleisilmeen kannalta tärkeät apurakennukset. Historiallinen (H) ja rakennushistoriallinen (R) ovat suojeluperusteina harvinaisempia.

Muita rakennusten arvotus- ja suojeluperusteita ovat mm. rakennuksen harvinaisuus, ikä, toiminnallinen historia, asema maisemassa ja kylärakenteessa, ulkoasun alkuperäisyys, ulkonäkö, yleinen kunto ja rakennuksen säilymistä uhkaavat tekijät.

Velkuanmaalla suojelumerkintöjen sisältöön vaikuttaa suuresti alueen rakennuskannan nykytila. Alueen arvokkaimmat päärakennukset on pidetty hyvässä kunnossa, eikä lisäohjaukseen nykytilanteen valossa juurikaan ole tarvetta. Toisaalta alueella on runsaasti kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaita asuinrakennuksia tyhjillään. Näiden rakennusten säilymisen kannalta liian tiukka suojelumääräyksen sisältö olisi jopa haitallinen.

Alueella oleville, jo romahtaneille tai korjauskelvottomiksi todetuille rakennuksille ei osayleiskaavassa ehdoteta suojelumerkintöjä.

Ehdotetut kaavamerkinnot

Inventoinnin perusteella osayleiskaavaan ehdotetaan seuraavia suojelumerkintöjä:

sr1
3.33	Suojeltava rakennus. Numero viittaa kaavaselostuksen rakennusluetteloon. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavat korjaus- ja muutostyöt sekä muu täydennysrakentaminen tulee tehdä siten, että kohteen rakennus- ja kulttuurihistorialliset arvot säilyvät.
/s	Alue, jolla ympäristö säilytetään. Alueella olevia rakennuksia ei saa purkaa ilman lupaa (MRL 127.1§). Alueelle rakennettaessa tulee ottaa huomioon alueen kulttuurihistoriallisesti arvokas luonne siten, että uudis- ja korjausrakentaminen rakentamistavaltaan liittyy olemassa olevaan ympäristöön.

1.4 Rakennuskantaluettelo

Pohjakylä

Kohde nro	Tilan nimi / rakennus	RN:o	Rakennus-vuosi ~	Suojeluperuste	Ehdotettu suojelumerkintä
	Lalli	2:34			
3.33	- päärakennus		1925	M, R, H	sr 1
3.33	- tuulimylly		1846	M, R, H	sr 1
	- muut			M	/s
	Ylistupa	3:13			
3.34	- päärakennus		1900	M, R	sr 1
	- muut			M	/s
3.35	Kotiranta	2:15			
	- päärakennus		1919	M, R	sr 1
	- muut			M	/s
3.36	Hakala	3:4			
	- päärakennus		1910	M	sr 1
	- muut			M	/s
3.37	Pihlajamäki	3:23			
	- päärakennus		1800-l loppu	M, R	sr 1
	- muut			M	- (talousrakennus uudelleen-rakennettu, vaja purkukuntoinen)
3.38	Vaihela	1:64			
	- päärakennus		1867 / 1870	M, R, H	sr 1
	- hotelli/majatalo-rakennus		2001	-	-
	- muut			M	/s
3.39	Mikkola	4:15			
	- päärakennus		1905	M	sr 1
	- talousrakennus			-	-
3.40	Pohti	3:1			
	- päärakennus		1800-l	M, H	sr 1
	- muut			M	/s
3.41	Kiviranta	2:37			
	- päärakennus		1928	M	sr 1
	- muut			-	- (kunto)
3.42	Pyönäinen	4:15			
	- päärakennus		1890-l	M, R	sr 1
	Taarlahti	3:3			
3.43	- asuinrakennus		1875	M, H	sr 1
3.43	- savusauna		1884	M, R	sr 1
3.44	Hypppyri	1:55			
	- asuinrakennus		1936	M	/s
	- muut			M	/s

3.45	Hunkkila	3:35			
	- aitta		1800-l	M	sr 1
	- muut			-	-
3.46	Katajamäki				
	- aitta		1936	M	sr 1
	- muut			M	-

Tiurlan kylä

Kohde nro	Tilan nimi / rakennus	RN:o	Rakennus-vuosi ~	Suojeluperuste	Ehdotettu suojelumerkintä
	Niitynperä	2:42			
3.50	- päärakennus		1800-l	M, R	sr 1
	- muut			M	/s
	Mattila	14:0			
3.51	- päärakennus		1800-l	M, R	sr 1
	- (2) puuvaja			M	/s
	- muut			M	- (kunto)
	Taatinlaakso	2:39			
3.52	- päärakennus		1700/1800-l	M, R	sr 1
	- muut			M	-
	Honka	15:0			
3.53	- päärakennus		1876	M, H	sr 1
	- (2) kanala/puuvaja, (5)sauna			M	/s
	- muut			M	- (kunto)
	Onnila	2:7			
3.54	- päärakennus		1910	M, R	sr 1
	- muut			-	
	Ulonkari	1:3			
3.55	- asuinrakennus		1872/1980	M	/s (siirretty)
3.55	- venevaja		1800-l loppu	M	/s
	Tiurla	1:41			
3.56	- asuinrakennus		1914	M	sr 1
	- muut			M	/s

Krööpilän kylä

Kohde nro	Tilan nimi / rakennus	RN:o	Rakennus-vuosi ~	Suojeluperuste	Ehdotettu suojelumerkintä
	Savilahti	1:8			
3.60	- päärakennus		1800-l	M, R	sr 1
	- (5) rantahuone			M	-
	- muut			M	/s
	Lepola	1:1			
3.61	- päärakennus		1914	M	sr 1
	- muut			M	/s

	Krinttilä	15:0			
3.62	- päärakennus		1700/1800-l	M, H	sr 1
	- kellari			-	- (kunto)
	- muut			M	/s
	Pohjola	1:70			
3.63	- asuinrakennus		1922	M	/s (saneerattu)
3.63	- (2) Pikkutupa	1:68	1942	M	/s
	- muut			M	-
	Meriranta	1:19			
3.64	- asuinrakennus		1939	M, H	/s (siirretty)
	Alhola	1:66			
3.65	- asuinkennus		1940-l	M	sr 1
	- muut			M	-

1.5 Inventointikortit

- Pohjakylä
- Tiurlan kylä
- Krööpilän kylä

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 33

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA
Velkua	Pohjakylä 2:34		Lalli
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670432/53512		

RAKENNUSHISTORIA

Lalli on yksi Pohjakylän kantatiloista. Tila on ollut saman suvun hallussa 1800-luvun loppupuolelta lähtien. Tilan päärakennus on rakettu vuonna 1925 ja se on kooltaan noin 19x10 m rakennus, jossa on osittainen mansardikatto. Päärakennuksen julkisivuja on muutettu v. 1939 ja v. 1947. Sisätiloja on muutettu v.1971. Päärakennuksen lähellä oleva tuulimylly on vuodelta 1846.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Lallin tilakeskus muodostaa maisemallisesti näkyvän kokonaisuuden. Päärakennus poikkeaa rakennustyyliältään Velkuanmaalle tyypillisestä kapearunkoisesta parituvasta. Tuulimylly, riihi ja rantapuoti ovat vanhaa käyttörakennuskantaa, jota saarella on enää vähän jäljellä.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Päärakennus	2. Sikala	3.Varasto
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	navetta	aitta
Rakennusaika	1925	1930 (laajennettu 1976)	1800-l alkup.?
Kerrosluku	1 1/2	1 1/2	1
Perusta	lohkokivi	betoni	nurkkakivet
Runko	hirsi	tiili	hirsi
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.	mansardikattoinen fronto- ni, melko syvä runko		pitkät nurkat
Suojeluperuste	rakennushistoriallinen, historiallinen, maisemallinen	maisemallinen	maisemallinen
	4. Tuulimylly	5. Lato/konesuoja	6. Varasto
Alkuperäinen käyttö	tuulimylly	riihi	rantapuoti
Rakennusaika	1846	1800-l alkup.	1800-l
Kerrosluku	1	1	1
Perusta	nurkkakiviä/kallio	nurkkakiviä	nurkkakiviä
Runko	puu	hirsi/puu	hirsi
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.	ns. varvasmylly, Museovi- raston piirustus v. 1960		Museoviraston piirustus v. 1960
Suojeluperuste	rakennushistoriallinen, historiallinen, maisemallinen	maisemallinen	maisemallinen

HUOM

Tilalla lisäksi uudempaa rakennuskantaa; kuivuri v. 1945, sauna v. 1958, vaja v. 1960, rantahuone 1980-l lopulta.
Tila on edelleen maatalouskäytössä.

VALOKUVAT

1. Lallin päärakennus Velkuanmaantieltä

2. Sikala/navetta

3. Tuulimylly

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 34

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA
Velkua	Pohjakylä 3:13		Ylistupa
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670345/53500		

RAKENNUSHISTORIA

Ylistupa on rakennettu Hunkkilan vanhanväen asuinpaikaksi 1900-luvun vaihteessa. Ylistuvan päärakennus on kooltaan noin 6 x 16m ja siinä on koristeellinen lasikuisti. Tuvassa ollut v. 1992 kolmitaitteinen välikatto. Julkisivujen listoitut on koristeellinen. Navetta ja puuvaja on rakennettu uudelleen 1950-luvulla.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Ylistuvan päärakennus sijaitsee kohtuullisen näkyvällä paikalla Velkuanmaan keskiosassa. Päärakennus on säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan, ja siinä on koristeellisia yksityiskohtia.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Päärakennus	2. Varasto	3.Varasto
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	navetta	aitta
Rakennusaika	1900	1900	1900
Kerrosuku	1 1/3	1	1
Perusta	lokokivi/luonnonkivi	muurattu luonnonkivii	nurkkakivet
Runko	hirsi	hirsi	hirsi
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.			
Suojeluperuste	rakennushistoriallinen, maisemallinen	~maisemallinen	~maisemallinen

VALOKUVAT**HUOM**

-

VELKUAN KUNTA

Velkuanmaan osayleiskaava

RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUS

KOHDE NRO
3. 35

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä 2:15		Kotiranta
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670445/53538		

RAKENNUSHISTORIA

Kotiranta on tehty Lallin tilan vanhanväen rakennukseksi. Kotiranta on lohkottu Lallin tilasta v. 1927. Päärakennus on kooltaan noin 7 x 15 m. Rakennuksen Ikkunat ovat koristeelliset.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Hyvin säilynyt ja ulkoasultaan viehättävä rakennuskokonaisuus.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Päärakennus	2. Puuvaja	3. Talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	vaja	navetta/kanala/käymälä
Rakennusaika	1919	1919	1919
Kerrosuku	1 1/2	1	1
Perusta	lohkokivi	nurkkakivet	lohkokiviä/nurkkakivet
Runko	hirsi	puu	puu/hirsi
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.	koristeelliset ikkunat		
Suojeluperuste	rakennushistoriallinen, maisemallinen	~maisemallinen	~ maisemallinen

HUOM

Tilalla lisäksi uudempaa rakennuskantaa; kuivuri v. 1945, sauna v. 1958, vaja v. 1960, rantahuone 1980-l lopulta.
Tila on edelleen maatalouskäytössä.

VALOKUVAT

1. Päärakennus

VALOKUVAT

1. Päärakennus

2. Puuvaja

3. Talousrakennus

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 36

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä 3:4		Hakala
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670377/53529		

RAKENNUSHISTORIA

Hakala on rakennettu 1910-luvulla. Tila on ostettu itsenäiseksi Hunkkilan tilasta v. 1927. Talossa on toiminut kauppa n. 1930-1940. Päärakennukset sisätiloja ja ulkoasua on muutettu v. 1950-1951. Pihapiirissä oleva navetta on n. vuosilta 1940-1950.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Maisemallisesti näkyvä vanhahko asuinrakennus.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Talousrakennus	3. Talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	navetta	puuvaja
Rakennusaika	1910-luvulla	~1940-1950	1950
Kerrosuku	1 1/2	1	1
Perusta	lohkokivi	betoni	betoni
Runko	hirsi	tiili/puu	puu
Kunto	kohtuullinen	hyvä	hyvä
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen	~maisemallinen	~maisemallinen

HUOM

Tilan rantahuoneet on rakennettu 1940-luvulla.

VALOKUVAT

1. Asuinrakennus

VALOKUVAT

2. Talousrakennus

3. Talousrakennus

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 37

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä 3:23		Pihlajamäki
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670239/153415		

RAKENNUSHISTORIA

Pihlajamäen Hunkkilasta erotettu torppa on rakennettu 1800-luvun loppupuolella. Pitkänmallinen asuinrakennus on tehty vanhoista hirsistä. Pihapiirissä on lisäksi yksi alkuperäinen talousrakennus ja yksi uusi talousrakennus/sivuasunto

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

lähes alkuperäisen ulkoasunsa säilyttänyt torppa. Päärakennuksessa on koristeellinen kuisti ja mittasuhteiltaan onnistuneet julkisivut.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Talousrakennus	3. Talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	työtupa/vaja/kanala?	puuvaja
Rakennusaika	1800-luvun loppupuoli?	uudelleenrak. ~1990?	1800-luvun loppupuoli?
Kerrosuku	1 1/2	1	1
Perusta	lohkokivi	muurattu luonnonk./kallio	nurkkakiviä
Runko	hirsi	puu	puu
Kunto	hyvä	hyvä	heikohko
Huom.	vesikate ja julkisivulaudoitus		
	tusta uusittu v. 2008		
Suojeluperuste	maisemallinen, rakennus-historiallinen	~maisemallinen	~maisemallinen

HUOM

-

VALOKUVAT

Pihlajamäki

VALOKUVAT

1. Asuinrakennus

2. Talousrakennus

3. Talousrakennus

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 38

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA
Velkua	Pohjakylä 1:64		Vaihela
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670346/53522		

RAKENNUSHISTORIA

Vaihela on yksi Pohjakylän kantatiloista. Tila oli Vaihelan suvun hallussa vuodesta 1867 aina 2000-luvulle saakka.

Päärakennus on vuodelta 1867/1870. Rakennuksen sisätiloja ja huonejakoa on muutettu 1967.

Vaihelan tilan pihapiirissä sijaitsevat lisäksi aitta vuodelta 1900, navetta vuodelta 1926, talousrakennukset vuosilta 1940 ja majatalorakennus vuodelta 2001. v. 1950 rakennettu talousrakennus on muutettu ravintolakäyttöön vuonna 1994 ja sitä on vuonna 1998 laajennettu. Tilan rakennuksiin on kuulunut lisäksi v. 1776 rakennettu riihi ja rantavaja 1900-luvun alusta.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Vaihela on tilakeskus sijaitsee maisemallisesti näkyvällä paikalla. Päärakennus on arkkitehtuuriltaan Velkualle ominainen.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Päärakennus	2. Talousrakennus	3. Aitta
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	navetta	vilja-aitta
Rakennusaika	1867/1870	1926	1903
Kerros-luku	1 1/2	1 1/2	2
Perusta	lokokivi	betoni	nurkkakivet
Runko	hirsi	tiili	hirsi
Kunto	hyvä	välttävä	hyvä
Huom.	Koko 8 x 24 m	mansardikatto	julkisivut uusittu
Suojeluperuste	historiallinen, maisemallinen, rakennushistoriallinen	~maisemallinen	~maisemallinen

	5. Talousrakennus	5. Ravintolarakennus	6. Lato/varasto
Alkuperäinen käyttö	vaja/talousrakennus	talousrakennus	riihi
Rakennusaika	1940	1950	1776
Kerros-luku	1	1	1
Perusta	kivi/betoni	betoni	nurkkakiviä
Runko	puu	puu	hirsi
Kunto	tydyttävä	hyvä	hyvä
Huom.	korjattu 1980- ja 1990-luvuilla	Saneerattu ja laajennettu 1994 ja 1998	Museoviraston piirustus v. 1960
Suojeluperuste	maisemallinen	-	maisemallinen

HUOM

Tilan rakennuskanta on maatalouselinkeinon lakattua siirretty onnistuneesti palvelemaan matkailutoimintaa.

	7. Varasto
Alkuperäinen käyttö	rantavaja
Rakennusaika	1900-l alkupuoli?
Kerros-luku	1
Perusta	nurkkakivet
Runko	puu
Kunto	välttävä
Huom.	
Suojeluperuste	~maisemallinen

VALOKUVAT

Vaihela

1. Päärakennus

5. Ravintolarakennus

VALOKUVAT

3. Aitta

4. Talousrakennus

5. Ravintolarakennus

VALOKUVAT

Majatalo
(etualalla navetta)

Majatalo

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3_39

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä 4:15		Mikkola
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670456/53533		

RAKENNUSHISTORIA

Mikkola on tehty Pohjatalon vanhanväen asunnoksi vuonna 1905. Päärakennus oli alun perin kooltaan 5 x 14,5 m pitkänurkainen rakennus. Rakennusta on korotettu v. 1943 ja laajennettu v. 1954. Rannalla on lisäksi v. 1945 tehty sauna, 1954 tehty makasiini, rantahuone vuodelta 1960. Mikkolan pihapiiriin kuuluu myös v. 1937 rakennettu talousrakennus

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Vuosisadan alun asuinrakennus, jonka ulkoasu on ajan myötä muuttunut.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Talousrakennus	
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	puuvaja/navetta	
Rakennusaika	1905	1937	
Kerrosuku	1 1/2	1	
Perusta	luonnonkiviä	nurkkakivet/betoni	
Runko	hirsi	puu/hirsi	
Kunto	hyvä	välttävä	
Huom.	muutoksia 1943 ja 1954		
Suojeluperuste	maisemallinen	-	

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Mikkolan asuinrakennus

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 40

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä 3:1		Pohti
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670168/53387		

RAKENNUSHISTORIA

Pohti on lohkottu Hunkkilasta vuonna 1925. Päärakennus on kooltaan n. 6 x 14m. Rakennus on saneerattu vuonna 1970. Pihapiiriin kuuluu lisäksi v. 1958 rakennettu uudempi sauna/sivuasuinterakennus, navetta ja verstaas. Rannassa on lisäksi v. 1970 tehty rantahuone.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Pohti on vanha alueelle tyypillinen asuinrakennus.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Päärakennus	2. Talousrakennus	3. Sauna/asuinrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	navetta	sauna/asuinrakennus
Rakennusaika	1800-l	1930-1940-l	1954
Kerros-luku	1 1/2	1 1/2	1
Perusta	lohkokivi	betoni	betoni
Runko	hirsi	tiili/lauta	puu
Kunto	hyvä	tydyttävä	tydyttävä
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen, historiallinen	~maisemallinen	~maisemallinen

HUOM

Alkuperäinen saunarakennus 1800-luvulta on lähes poistunut.

VALOKUVAT**Pohti**

VALOKUVAT

1. Päärakennus

2. Talousrakennus

3. Sauna/sivuasunto

Vanha sauna
v

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 41

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä 2:37		Kiviranta
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670476/53535		

RAKENNUSHISTORIA

Kivirannan mäkitupa on ostettu Lallin tilasta v. 1939, ja se on entinen kalastajatila. Asuinrakennus on kooltaan noin 4 x 8 m.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Pieni alueelle tyypillinen mäkitupa maisemallisesti näkyvällä paikalla.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Talousrakennus/kanala	3. Sauna
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	Navetta	sauna
Rakennusaika	1928	1931-32	1937
Kerrosluku	1 1/3	1	1
Perusta	betoni	nurkkakivet	nurkkakiviä/betoni
Runko	hirsi	puu	puu
Kunto	heikohko	heikohko	tydyttävä
Huom.	koristeelliset ikkunat		
Suojeluperuste	maisemallinen	-	-

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Asuinrakennus

2. Talousrakennus/kanala

VELKUAN KUNTA

Velkuanmaan osayleiskaava

RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUS

KOHDE NRO
3. 42

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä 4:15		Pyönäinen
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670296/53475		

RAKENNUSHISTORIA

Pyönänen on rakennettu 1890-luvulla ja vuonna 1930 se on ostettu itsenäiseksi Vaihelan tilasta. Rakennus autioitui v. 1950 noin 15 vuoden ajaksi. Rakennusta on korjattu 1960- ja 1970-luvuilla.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Pieni paikkakunnalle tyypillinen entinen asuinrakennus, joka autioitumisesta huolimatta on ulkoasultaan miellyttävä.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Varastorakennus		
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus		
Rakennusaika	1890-l		
Kerrosuku	1		
Perusta	luonnonkivi, lohkottu		
Runko	hirsi		
Kunto	tydyttävä		
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen, rakennus-historiallinen		

HUOM

Nykyisin varastona. Rakennuksen säilyminen on epävarmaa.

VALOKUVAT

1. Entinen Pyönäisten asuinrakennus

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 43

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä 3:3		Taarlahti
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670391/153476		

RAKENNUSHISTORIA

Taarlahti on entinen Reksaaren isotorppa, ja se on haettu itsenäiseksi Hunkkilan talosta vuonna 1927. Asuinrakennusta on saneerattu 1950-luvulla. Pihapiiriin kuuluu vanha savusauna, jota on käytetty vielä 1993. Lisäksi tontilla on 1950-luvulla tehty navetta.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Alueelle tyypillinen, pieni, siirretty asuinrakennus. Savusauna 1800-luvulta.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Savusauna	
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	savusauna	
Rakennusaika	1875 (nyk. paikalle)	1884	
Kerrosuku	1	1	
Perusta	muurattu luonnonkivi	nurkkakivet	
Runko	hirsi	hirsi	
Kunto	hyvä	hyvä	
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen, historiallinen	maisemallinen, rakennus-historiallinen	

HUOM

-

KUVAT

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 44

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä 1:55		Hypppyri
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670346/53500		

RAKENNUSHISTORIA

1930-luvulla rakennettu Hypppyri toimi Vaihelan vanhanväen asuinpaikkana. Asuinrakennus on kooltaan noin 9 x 10 metriä. Rakennusryhmään kuuluu lisäksi sauna, navetta ja 1960-luvulla tehty sivurakennus.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Hyvin alkuperäisen asunsa säilyttänyt 1930-luvun asuinrakennus.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Lomarakennus	2. Talousrakennus	3. sauna
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	navetta/puuvaja	sauna
Rakennusaika	1936	~1930-luku	~1930-luku
Kerrosluku	1 1/2	1	1
Perusta	betoni	betoni	nurkkakivet
Runko	puu	tiili/puu	puu
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen	~maisemallinen	~maisemallinen

HUOM

-

KUVAT

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 45

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä		Hunkkila
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
21195 Velkua	670342/153509		

RAKENNUSHISTORIA

Hunkkila on yksi Velkuanmaan kantataloista. Tilan rakennuskanta on uutta ja rakennettu 1940-50 -luvun jälkeen, ainoa vanhempi säilynyt rakennus on 1800-luvulta peräisin oleva aitta.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Vanha aitta

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Aitta		
Alkuperäinen käyttö	aitta		
Rakennusaika	1800-l alku?.		
Kerrosuku	2		
Perusta			
Runko	hirsi		
Kunto	hyvä		
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen		

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Hunkkilan aitta

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 46

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Pohjakylä		Katajamäki
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Hunkkilanlenkki 8,			
21195 Velkua			

RAKENNUSHISTORIA

Katajamäki on lohkottu Hunkkilan ja Pohjatalon kantatiloista 1994. Katajamäen kulttuurihistoriallisesti arvokkain rakennus on 1800-luvulta peräisin oleva aitta, joka on siirretty mahdollisesti Vaihelasta tai Hunkkilasta. Tilan muu rakennuskanta on 1990-luvulta.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Vanha aitta

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Aitta		
Alkuperäinen käyttö	vilja-aitta		
Rakennusaika	1800-l alku?.		
Kerrosuku	1		
Perusta			
Runko	hirsi		
Kunto	hyvä		
Huom.	tod. näk. siirretty		
Suojeluperuste	maisemallinen		

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Katajamäen aitta

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 50

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Tiurla 2:42		Niitynperä
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	669952/53344		

RAKENNUSHISTORIA

Niitynperän torppa on ostettu itsenäiseksi vuosina 1923 ja 1927. Torpan ikää ei tunneta, mutta 1920-luvun alussa rakennuksen perusta tehtiin uudelleen kiilatuista kivistä. Rakennuksessa on ollut multipenkkiperustus. Nykyinen koristeellinen kuisti on 1920-luvulta. Pihapiiriin kuuluvat myös entinen navetta (nyk.lomarakennus), puuvaja ja maakellari.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Torppa muodostaa osan Velkuankaupungin kulttuurimaisemaa. Päärakennuksen lasikuisteineen on ulkoasultaan viehättävä.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Lomarakennus	3. Puuvaja
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	Navetta	puuvaja
Rakennusaika	1800-l	~1910-20-l	~1900-l alkup.
Kerrosluku	1 1/3	1 1/3	1
Perusta	lohkokivi	lohkokivi	nurkkakiviä/betoni
Runko	hirsi	hirsi	puu
Kunto	hyvä	hyvä	tydyttävä
Huom.	alkuvaiheessa multipenkki-		
	perustus		
Suojeluperuste	rakennushistoriallinen, maisemallinen	maisemallinen	maisemallinen

HUOM

-

VALOKUVAT

Niitynperän päärakennus.
Vasemmalla puuvaja.

VALOKUVAT

2. Lomarakennus

1. Päärakennus sivulta

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 51

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA
Velkua	Tiurla 14:0		Mattila
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670432/53512		

RAKENNUSHISTORIA

Mattila on entinen Hongan suvun vanhanväen asuinpaikka. Talon tarkkaa ikää ei tunneta, mutta se on kuunostettu 1920-luvulla. Päärakennuksen pituus on noin 15m. Pihapiiriin kuuluu myös vanha puuvaja ja alun perin navettana toiminut rakennus. Rannempänä sijaitsee sauna ja vanha "suolaspuori".

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Mattila on edustava esimerkki Velkuankaupungille ominaisesta rakentamistavasta. Päärakennus on säilynyt erittäin hyvin alkuperäisessä asussaan, ja on julkisivujensa mittasuhteiden osalta kaunis. Mattilan pihapiiri liittyy toiminnallisesti merenrantaan saunan ja suolaamon välityksellä.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Päärakennus	2. Puuvaja/kammiot	3. Talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	Puuvaja	Navetta/lato
Rakennusaika	1800-l	1800-l	1800-l
Kerroslukku	1 1/2	1	1
Perusta	lohkokivi	nurkkakivet	luonnonkivi
Runko	hirsi	puu	hirsi/puu
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.			
Suojeluperuste	rakennushistoriallinen, maisemallinen	maisemallinen	maisemallinen
	4. sauna	5. kellari	6. "suolapuori"
Alkuperäinen käyttö	sauna	kellari	talousrakennus
Rakennusaika	~1800-l	~1800-l alkup.	~1800-l
Kerroslukku	1	-	1
Perusta	nurkkakiviä	-	nurkkakiviä
Runko	hirsi	luonnonkivi, hirsi	hirsi
Kunto	tydyttävä	heikko	heikohko
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen	maisemallinen	maisemallinen, historiallinen

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Mattilan päärakennus

1. Mattilan päärakennus

2. Puuvaja

VALOKUVAT

3. Ent. navetta/lato

4. Ent. sauna

VELKUAN KUNTA

Velkuanmaan osayleiskaava

RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUS

KOHDE NRO
3. 52

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Tiurla 2:39		Taatinlaakso
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670200/53361		

RAKENNUSHISTORIA

Taatti on rakeenettu kunnan maalle. Talo oli autiona n. 1949-1959. V. 1959 saneerauksen yhteydessä on purettu kaikki talousrakennukset (puuvaja, savusauna, navetta, kellari). Taatin päärakennuksen arvioidaan olevan 1800-luvun alusta. Rakennus on kooltaan n. 5 x 15m, ja siinä on alkuaan ollut multipenkkiperustus. Perustus, ikkunat ja kuisti on uusittu 1960. Vesikatto ja julkisivuvuorausta on uusittu ~2008. Tontilla on lisäksi rannasta tuotu ent. suolapuoti. Tontilla on lisäksi uudehko sauna, kesähuvila ja pieni rantavaja.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Vanhimpia Velkuanmaalla säilyneitä asuinrakennuksia. Taatinlaakson arvokkuutta lisää rakennuksen onnistunut sijainti suhteessa merenrantaan ja piha-alueen nykyinen hoitotapa.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Kesäasunto	2. Aitta	
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	suolapuoti	
Rakennusaika	1700/1800-luvun vaihe	~1870-1920	
Kerros-luku	1	1	
Perusta	betoni	betonipilarit	
Runko	hirsi	hirsi	
Kunto	hyvä	hyvä	
Huom.	uusi vesikate ja osa julki-	siirretty	
	sivulaudoitusta		
Suojeluperuste	maisemallinen, rakennus-	~maisemallinen	
	historiallinen		

HUOM

-

VALOKUVAT

Taatinlaakso

VALOKUVAT

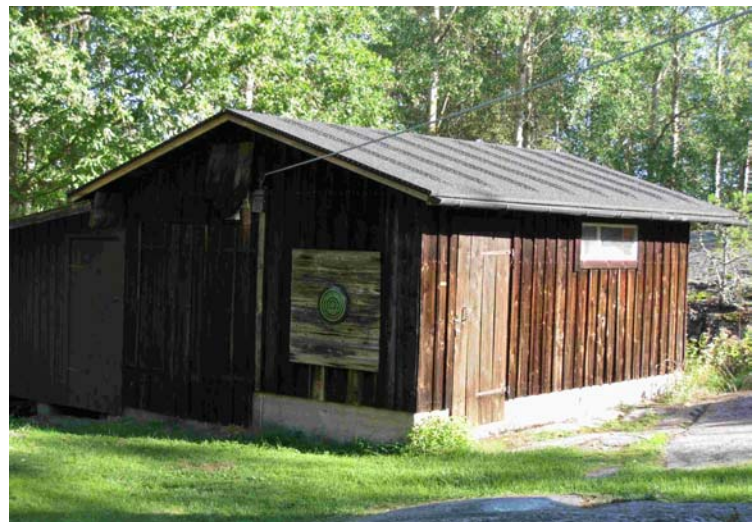
1. Päärakennus

2. Aitta vas.

3. Talousrakennus

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 53

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA
Velkua	Tiurla 15:0		Honka
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670221/53510		

RAKENNUSHISTORIA

Honka on toinen Tiurlan kantatiloista. Tila on ollut saman suvun hallussa 1800-luvun loppupuolelta lähtien. Tilan rakennuskanta on rakennettu uudelleen vuoden 1867 tulipalon jälkeen. Päärakennus on kooltaan noin 22 x 8 m. Päärakennus on peruskorjattu ja sen sisätiloja ja julkisivuja on muutettu v. 1956-57.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Honka edustaa alueelle tyypillistä vanhan kantatilan asuinrakennusta. Päärakennus sitä ympäröivineen peltoineen hallitsee Tiurlan lahden maisemaa.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Päärakennus	2. Kanala/puuvaja	3. Navetta
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	talli/puuvaja	navetta
Rakennusaika	1876	1870-l	1937
Kerroslukku	1 1/2	1	2
Perusta	luonnonkivi, muurattu	nurkkakivet	betoni
Runko	hirsi	hirsi	tiili
Kunto	hyvä	hyvä	tydyttävä
Huom.			
Suojeluperuste	historiallinen / maisemallinen	maisemallinen	maisemallinen
	4. Varasto/rantavaja	5. Sauna	
Alkuperäinen käyttö	rantavaja	Sauna, puuvaja, varasto	
Rakennusaika	1800-l?	ennen v. 1930	
Kerroslukku	1	1	
Perusta	luonnonkivet	lohkokivi	
Runko	hirsi	hirsi/puu	
Kunto	tydyttävä	hyvä	
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen	maisemallinen	

HUOM

Tilalla lisäksi uudempaa rakennuskantaa; kuivuri 1940-50 -luvulta, vaja v. 1950, kuivuri v. 1972 ja konesusoja v. 1988. Tila on edelleen maatalouskäytössä.

VALOKUVAT

1. Hongan päärakennus kaakosta

2. Kanala/puuvaja

3. Navetta

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 54

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Tiurla 2:7		Onnila
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670039/53391		

RAKENNUSHISTORIA

Onnila on rakennettu Hongan tilasta tarkoitusta varten vuokratulle maapalalle. Velkuanmaalle tyypillisen kapearunkoisen rakennuksen pituus on noin 15-16 metriä, ja se on säilynyt ulkoasultaan melko alkuperäisessä asussa. Tontilla on lisäksi mineriittipintainen saunarakennus ja vanha talousrakennus.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Onnila on Velkuanmaalle tyypillinen, mittasuhteiltaan kaunis asuinrakennus. Rakennus sijaitsee melko näkyvällä paikalla.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Talousrakennus	
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	navetta/vaja	
Rakennusaika	1910	1910	
Kerrosuku	1 1/3	1	
Perusta	lokokivi	luonnonkiviä	
Runko	hirsi	hirsi/puu	
Kunto	tydyttävä	tydyttävä	
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen, rakennus-historiallinen	~maisemallinen	

HUOM

Rakennuksen säilyminen ei ole varmaa.

VALOKUVAT

Onnilan asuinrakennus.

VALOKUVAT

1. Asuinrakennus

2. Talousrakennus

3. Saunarakennus

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 55

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Tiurla 1:3		Uulonkari
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670091/53411		

RAKENNUSHISTORIA

Uulonkarin alkuperäinen asuinrakennus on siirretty muualle, tilalle on tuotu Krinttilän läheltä entinen Kojumäen torppa. Rakennus on kooltaan noin 5 x 8,5 m. Pihapiiriin kuuluu myös vanha vene/puuvaja ja v. 1972 rakennettu sauna.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Uulonkari on vanha torppa näkyvällä paikalla, joskin päärakennus on siirretty.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Talousrakennus	
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	Puu/venevaja	
Rakennusaika	1872 (tuotu ~1980)	1800-l loppupuoli	
Kerrosuku	1 1/3	1	
Perusta	betoni	nurkkakivet	
Runko	hirsi	puu	
Kunto	hyvä	hyvä	
Huom.	siirretty		
Suojeluperuste	maisemallinen	maisemallinen	

HUOM

-

VALOKUVAT

Uulonkari

VALOKUVAT

1. Uulonkarin asuinrakennus

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 56

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Tiurla 1:41		Tiurla
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670252/53490		

RAKENNUSHISTORIA

Tiurla on osa entistä kantataloa Heikintalo (Vanha Tiurla). Rakentamiseen on käytetty mahdollisesti palaneen Heikintalon, vanhoja hirsiiä. Talon koko on n. 6x20 m. Rakennuksen ulkoasu on lukuisten saneerausten myötä muuttunut huomattavasti. Pihapiirissä on lisäksi v. 1954 tehty aitta ja v. 1980 rakennettu kalansavustushuone ja puinen sivurakennus.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Paikkakunnalle tyypillinen asuinrakennus näkyvällä paikalla.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Aitta	
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	aitta	
Rakennusaika	1914	1954	
Kerrosuku	1 1/2	1	
Perusta	lokokivi	nurkkakivet	
Runko	hirsi	hirsi	
Kunto	Hyvä	hyvä	
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen	maisemallinen	

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Tiurlan asuinrakennus

VALOKUVAT

1. Asuinrakennuksen saneerausta,
syksy 2008

2. Aitta, "ateljee".

Sivurakennus

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 60

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA
Velkua	Krööpilä 1:8		Savilahti
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670017/5335		

RAKENNUSHISTORIA

Savilahti on ostettu itsenäiseksi Krööpilän talosta vuonna 1923. Päärakennus on siirretty nykyiselle paikalle, ja sen pituus on noin 12 m. Rakennuksen kuisti on vuodelta 1930. Kiinteistöön kuuluu lisäksi nykyisin varastoina toimivat entinen navetta ja kanala, savusauns ja rantavaja.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Savilahti on vanha kalastajatorppa, jonka rakennukset ja lähiympäristö ovat säilyneet hyvässä kunnossa.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Puuvaja/varasto	3.Varasto
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	kanala	navetta
Rakennusaika	1870-I (nykyiselle paik).	1800-I loppu	1920-I loppu
Kerrosuku	1 1/3	1	1
Perusta	luonnonkivi, muurattu	nurkkakivet	luonnonkivi
Runko	hirsi	puu	hirsi/puu
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen, rakennus-historiallinen	maisemallinen	maisemallinen
	4. Savusauna	5. varasto	
Alkuperäinen käyttö	savusauna	rantavaja	
Rakennusaika	1900-I loppu	1800-I loppu	
Kerrosuku	1	1	
Perusta	luonnonkivi	luonnonkiviä	
Runko	hirsi	hirsi/puu	
Kunto	hyvä	tyydyttävä	
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen	~maisemallinen	

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Savilahden asuinrakennus

1. Asuinrakennus

2. Puuvaja/kanala

VALOKUVAT

3. Varasto

4. Savusauna

5. Rantavaja

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 61

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA
Velkua	Krööpilä 1:1		Lepola
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670242/53478		

RAKENNUSHISTORIA

Lepola on tehty Krööpilän tilan vanhanväen rakennukseksi. Päärakennusta on saneerattu 1980-luvulla, mutta se on säilynyt melko alkuperäisessä kunnossa. Lepolaan kuuluvat lisäksi entinen navetta ja kanala, puuvaja sekä kaksi paikalle siirrettyä aittaa. Lepolan pihapiirissä toimii nykyään kotimuseo.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Näkyvällä paikalla sijaitseva, hyvin säilynyt vanhanväen rakennus ja vanhoja ulkorakennuksia.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Puuvaja/varasto	3. Kotimuseon aitta
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	puuvaja	aitta
Rakennusaika	1914	1910-l	1800-l, siirretty
Kerrosuku	1 1/2	1	1 1/2
Perusta	luonnonkivi, muurattu	nurkkakivet	nurkkakiviä
Runko	hirsi	puu	hirsi
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen	maisemallinen	maisemallinen
	4. Kotimuseon aitta	5. Kotimuseo, varasto	6. Kotimuseo, kanala
Alkuperäinen käyttö	aitta	navetta/lato/talli	kanala, myöh. sauna
Rakennusaika	1800-l, siirretty	1910-l	1910-l
Kerrosuku	1 1/2	1	1
Perusta	nurkkakivet	luonnonkiviä	luonnonkivi, muurattu
Runko	hirsi	hirsi/puu	hirsi
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen	maisemallinen	maisemallinen

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Lepolan asuinrakennus

2. Puuvaja/varasto

3-4. Aitat

VALOKUVAT

3-4. Aitat

5. Navetta/lato/talli

6. Kanala/sauna

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 62

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA
Velkua	Krööpilä 15:0		Krinttilä
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670178/53455		

RAKENNUSHISTORIA

Krinttilä on rakennettu 1700-luvun puolisvälissä ja se on itsenäistynyt Krööpilän talosta vuonna 1923. Päärakennus on kooltaan n. 5x12 m, ja siinä on toiminut 1920-luvulla kauppa. Pihapiiriin kuuluu lisäksi kaksi tiehen rajatuvaa talousrakennusta ja entinen saunarakennus/pränni.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Krinttilä sijaitsee näkyvällä paikalla Velkuankaupungissa. Vanha päärakennus ja talousrakennukset muodostavat sijaintinsa ansiosta mielenkiintoista kulttuurimaisemaa.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Puuvaja/varasto	3. Talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	puuvaja	navetta/kärryvaja
Rakennusaika	1700-l puolivälissä?	1800-l	1800-l
Kerrosuku	1 1/3	1	1 1/2
Perusta	luonnonkivi	nurkkakivet	muurattu luonnonkivi
Runko	hirsi	puu	hirsi
Kunto	tydyttävä	tydyttävä	tydyttävä
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen, -historiallinen	maisemallinen	maisemallinen
	4. sauna	5. kellari, ei käyt.	
Alkuperäinen käyttö	pränni	kellari	
Rakennusaika	1800-l, siirretty	1800-l	
Kerrosuku	1 1/2	-	
Perusta	nurkkakivet	luonnonkivi	
Runko	hirsi	luonnonkivi	
Kunto	tydyttävä	huono	
Huom.	siirretty	romahtanut	
Suojeluperuste	maisemallinen	-	

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Krinttilän asuinrakennus

2-3. Puuvaja ja entinen navetta

4. Sauna/pränni

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 63

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Krööpilä 1:70		Pohjola
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670278/53444		

RAKENNUSHISTORIA

Pohjola on rakennettu Krööpilän talosta ostetulle pellolle. Päärakennuksen lisäksi tontilla on entinen navetta. Pohjolaan kuuluneella kiinteistöllä 1:68 Pikkutupa on lisäksi pieni asuinrakennus, "H. Virtasen mökki".

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Pohjola on kiinnostava esimerkki pienimuotoisesta, vanhemmasta rakentamisesta alueella.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Asuinrakennus	3. Talousrakennus
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	asuinrakennus	navetta
Rakennusaika	1922	1942	1951
Kerrosuku	1	1	1
Perusta	muurattu luonnonkivi	betoni	betoni
Runko	puu	puu	puu
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Huom.	ulkopuolelta saneerattu	"H. Virtasen mökki";	
		Pikkutupa 1:68	
Suojeluperuste	~maisemallinen	~maisemallinen	~maisemallinen

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Pohjola

VALOKUVAT

2. Asuinrakennus, Pikkutupa 1:68

3. Ent. navetta

VELKUAN KUNTA**Velkuanmaan osayleiskaava**RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUSKOHDE NRO
3. 64

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Krööpilä 1:19		Meriranta
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670260/53448		

RAKENNUSHISTORIA

Meriranta on entinen Krööpilän saunarakennus, joka on siirretty ensi Tiurlaan ja sen jälkeen nykyiselle paikalleen. Rakennus on kooltaan noin 6,5 x 4,5 m.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Meriranta on esimerkki Velkuanmaan vaatimattomammasta asuntorakentamisesta. Rakennus on siirretty jo kahdesti.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus		
Alkuperäinen käyttö	Sauna, karjakeittiö		
Rakennusaika	1939 nyk. paikalle		
Kerrosuku	1		
Perusta	betoni		
Runko	hirsi		
Kunto	hyvä		
Huom.	siirretty kahdesti		
Suojeluperuste	maisemallinen, historiallinen		

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Meriranta

VELKUAN KUNTA

Velkuanmaan osayleiskaava

RAKENNUSKANTAINVENTOINTI
1992 JA 1993 TEHTYJEN INVENTOINTIEN TARKISTUS

KOHDE NRO
3. 65

KUNTA	KYLÄ / RN:o		TILA/KOHDE
Velkua	Krööpilä 1:66		Alhola
OSOITE	KOORDINAATIT x, y		OMISTAJA
Velkuanmaa, 21195 VELKUA	670137/53410		

RAKENNUSHISTORIA

Alhola on itsenäistynyt Krööpilän talosta v. 1923, ja tilan päärakennus on kooltaan n. 7 x 10m. Pihapiirissä on lisäksi entinen navetta.

YLEISET LUETTELOINTIPERUSTEET

Melko näkyvällä paikalla sijaitseva Alhola edustaa saarella melko harvinaista 1930-luvun rakennuskantaa.

INVENTOIDUT RAKENNUKSET

	1. Asuinrakennus	2. Talousrakennus	
Alkuperäinen käyttö	asuinrakennus	navetta	
Rakennusaika	1940-l	1950-l	
Kerrosuku	1 1/2	1	
Perusta	betoni	betoni	
Runko	puu	tiili	
Kunto	tydyttävä	tydyttävä	
Huom.			
Suojeluperuste	maisemallinen	~maisemallinen	

HUOM

-

VALOKUVAT

1. Alhola

